

**Opiskeluhuollon suunnitelma
esiopetuksesta lukioon**

Laihian kunta

2023

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	3
2	OPISKELUHUOLTO, SEN TAVOITTEET JA PERIAATTEET	4
2.1	OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT	5
2.2	KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPPILASHUOLLON PALVELUT JA ERI TOIMIJOIDEN VASTUUT	5
2.3	KOULUPSYKOLOGI JA -KURAATTORIPALVELUT	7
3	YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT	9
3.1	KOULUYMPÄRISTÖN TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS	10
3.2	JÄRJESTYSSÄÄNNÖT	11
3.3	POISSAOLOJEN SEURANTA, ILMOITTAMINEN JA NIIHIN PUUTTUMINEN	11
3.4	TAPATURMIEN EHKÄISEMINEN JA HOITON OHJAUS	15
3.5	TUPAKKATUOTTEIDEN JA MUIDEN PÄIHITEIDEN KÄYTÖN EHKÄISEMINEN JA KÄYTTÖÖN PUUTTUMINEN	16
3.6	KOULUKULJETUKSET	17
3.7	SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ	17
3.7.1	Kiusaaminen ja siihen puuttuminen	18
3.8	TOIMINTA ÄKILLISISSÄ KRIISEISSÄ JA UHKA- JA VAARATILANTEISSA	19
4	YKSILÖKOHTAISEN OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN	20
4.1	YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLLON RYHMÄT	20
4.2	OPISKELUHUOLTOKERTOMUSTEN LAATIMINEN, SÄILYTTÄMINEN JA KÄSITTELY	21
4.3	HENKILÖTIETOJEN SALASSAPITO JA KÄSITTELY	22
4.4	YHTEISTYÖ KOULUTERVEYDENHUOLLON KANSSA LAAJOISSA TERVEYSTARKASTUKSISSA	23
4.5	Suun terveydenhuolto	24
4.6	OPPILAAN ERITYISRUOKAVALION JÄRJESTÄMINEN KOULUSSA	25
4.7	OPPILAAN SAIRAUDEN VAATIMAN HOIDON TAI LÄÄKITYKSEN JÄRJESTÄMINEN	25
4.8	YHTEISTYÖ TEHOSTETUSSA JA ERITYISEN TUESSA	32
4.9	YHTEISTYÖ JA OPPILASHUOLTO SAIRAALAOPETUKSEN YHTEYDESSÄ	32
4.10	OSASTOHOIDOSSA OLEVIEN OPPILAIDEN YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO	32
4.11	YHTEISTYÖ ERIKOISSAIRAANHOIDON YHTEYDESSÄ	33
4.12	OPISKELUHUOLLON TUKI KURINPITORANGAISTUKSEN TAI OPETUKSEN OSALLISTUMISEN EPÄÄMISEN YHTEYDESSÄ	33
4.13	YHTEISTYÖ KOULUN ULKOPUOLISTEN PALVELUJEN JA YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN KANSSA	33
4.14	YHTEISTYÖ LASTENSUOJELUN KANSSA	34
5	OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN	36

1 JOHDANTO

Tämä opiskeluhuollon suunnitelma on päivitetty kesällä 2023 päivittäen mm. hyvinvointialueen tuomat muutokset toimintaan ja huomioiden alueellinen oppilas- ja opiskeluhoitosuunnitelma 2023-2025.

Oppilas- ja opiskeluhuollosta käytetään tässä dokumentissa nimitystä "opiskeluhoito".

Suunnitelmaa on valmisteltu monialaisessa opiskeluhuollon ohjausryhmän valitsemassa monialaisessa työryhmässä, jossa oli edustajia esiopetuksesta lukioon sekä kouluterveyden- ja sosiaalihuollosta. Valmistelussa on otettu huomioon Laihian kunnan Lasten ja nuorten hyvinvoinnin suunnitelma. Lisäksi on huomioitu Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 ja Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 linjaukset.

Yläkoulun ja lukion oppilas- ja opiskelijakuntien hallituksilla on ollut mahdollisuus tutustua tähän opiskeluhoitosuunnitelmaan ja osallistua näin suunnitelman laatimiseen. Myös vanhempainyhdistyksien edustajat ovat voineet yksikkökohtaisen yhteisöllisen oppilashuollon kautta kertoa ajatuksiaan suunnitelmaan liittyen.

Yksikkökohtaisesti voidaan lukuvuosisuunnitelmiin kirjata omia painotuksia ja esim. yhteisöllisen opiskeluhuollon käytäntöjä. Kuntakohtainen opiskeluhuollon ohjausryhmä valitsee vuosittaisen kehittämiskohteen, jota myös arvioidaan.

Koulun henkilöstö, oppilaat ja huoltajat perehdytetään suunnitelmaan. Suunnitelma on kunnan nettisivuilla ja Wilmassa.

2 OPISKELUHUOLTO, SEN TAVOITTEET JA PERIAATTEET

Koulutuksen järjestäjän on lain mukaan laadittava opiskeluhoitosuunnitelma opiskeluhoillon kokonaisuuden toteuttamiseksi (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013). Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhoillon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman tulee perustua koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin.

Opiskeluhoiolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 3).

Perusopetuksen oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko oppilaitosyhteisöä tukevana monialaisena yhteisöllisenä. Lisäksi oppilaille ja opiskelijoilla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. Opiskeluhoitoon kuuluvat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät sekä yksilöön, yhteisöön että yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla.

Hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut suun terveydenhuoltopalveluja ja erikoistutkimuksia lukuun ottamatta ensisijaisesti oppilaitosten tiloissa ja ne tulee järjestää lakisääteisessä ajassa. Koulutuksen järjestäjän on tarjottava hyvinvointialueen käyttöön tarkoitukseen soveltuvat tilat palvelujen järjestämiseksi. Jos koulutuksenjärjestäjän ei ole mahdollista tarjota tarkoitukseen soveltuvia tiloja oppilaitoksesta, hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut koulutuksen järjestäjän tarjoamissa oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista, tarkoitukseen soveltuvista tiloissa. Koulutuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista täyden korvauksen hyvinvointialueelta.

Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Oppilashuollon tavoitteena on

- edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia
- edistää oppilaiden osallisuutta
- ehkäistä ongelmien syntyä korjaavan työn sijaan
- edistää koulun ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja koulun yhteistyötä
- mahdollistaa varhainen, matalan kynnyksen tuki tarvitseville
- tukea yksilöä yhteisöä kehittämällä
- tukea opettajan työtä.

Oppilashuolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä.

Opiskelu huollon periaatteena on kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen kaikissa opiskelu huollollisissa asioissa. Huolenaiheisiin halutaan etsiä yhdessä ratkaisuja sekä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Liitteessä 1 on kuvattu koko oppilashuollon kenttä ja pedagoginen tuki.

2.1 Opiskelu huollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskelu huoltopalvelut

Kentän kuvaus

Laihian esiopetuksessa on lukuvuonna 2023-2024 106 lasta viidessä eri yksikössä.

Laihian perusopetuksessa on yhteensä 1067 oppilasta kuudessa alakoulun yksikössä ja yhdessä yläkoulussa.

Laihian lukio on ylioppilastutkintoon johtava yleislukio, joka sijaitsee Laihian koulukeskuksessa. Lukiossa on noin 150 opiskelijaa.

Jokaisessa opetusyksikössä on oma keittiö, ruokasali sekä laitoshuoltajat.

2.2 Käytettävissä olevat oppilashuollon palvelut ja eri toimijoiden vastuut

Laihian kunnan oppilaille on tarjolla koulupsykologin, -kuraattorin ja -terveydenhuollon palveluja Pohjanmaan hyvinvointialueen kautta. Oppilailla on mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti koulupsykologin ja koulukuraattorin kanssa ja päästä tarvittaessa terveydenhoitajan vastaanotolle.

Koulukuraattorien (2 hlöä) ja psykologien työkenttä on esiopetuksesta perusopetukseen ja lukioon saakka. Psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat siirtyneet tammikuusta 2023 alkaen hyvinvointialueelle. Käytössä on kaksi osa-aikaista psykologia ja kolme kuraattoria (työaika 2,1).

Kouluterveydenhoitajia on koko yhtenäiskoulussa ja lukiossa yhteensä viisi, joista kaksi on kokopäiväistä ja kolme osittaista.

Terveydenhoitaja on pienemmissä kouluissa yhtenä 2-4 päivänä kuukaudessa (Hulmi, Kylänpää, Isokylä) ja isommissa kouluissa päivittäin (yläkoulu / lukio) tai useampana päivänä viikossa (Kirkonkylä, Rauhala, Perälä).

Koululääkäri on tavoitettavissa laajojen terveystarkastusten yhteydessä 1., 5. ja 8. luokalla sekä lukion 2. vuoden aikana ja tarpeen mukaan muulloinkin terveydenhoitajan kautta.

Esiopetuksen oppilaat käyvät / ovat käyneet huoltajiensa kanssa lastenneuvolassa täyttäessään 6 vuotta. Esiopetusvuoden aikana lastenneuvolapalveluja voidaan käyttää tarvittaessa laajemminkin. Kouluterveydenhoitajalla lapset käyvät kesällä kouluun siirtyessään. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekee tarvittavat lähetteet koulupsykologille. Koulukuraattoriin perheet voivat olla myös itse yhteydessä.

Opiskeluhuollon vastuut

Opettaja / luokanvalvoja / ryhmänohjaaja: lähin opiskeluhuollon toteuttaja havainnoija, suunnittelija, valvoja, puuttuja (mm. seuraa poissaoloja), raportoi ja toimeenpanija. Hän tekee yhteistyötä tarvittaessa lastensuojelun, perheneuvolan ja terveydenhuollon kanssa.

Erityisopettaja: lähin opiskeluhuollon toteuttaja, havainnoija, suunnittelija, valvoja, puuttuja, raportoi ja toimeenpanija, joka kartoittaa oppilaan / opiskelijan oppimisvaikeuksien syitä, on oppilaan / opiskelijan arvioinneissa, pedagogisissa tukitoimissa ja selvityksissä yhteistyökumppani luokanopettajan / aineenopettajan / luokanvalvojan / ryhmänohjaajan / opinto-ohjaajan kanssa.

Opinto-ohjaaja tukee oppilaan / opiskelijan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas / opiskelija kykenee edistämään opiskeluvaikeuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Hän vastaa luokkamuotoisesta ohjauksesta sekä erityisesti opinto-, koulutus- ja urasuunnitelmia koskevasta ohjauksesta sekä suunnittelee ja toteuttaa oppilaan / opiskelijan pedagogisia tukitoimia yhteistyössä opettajien kanssa.

Rehtori vastaa oppilashuollon koordinoinnista ja organisoinnista, varmistaa opettajien osaamisen ja koulutuksen, kehittää toimintakulttuuria erilaista oppijaa tukeväksi, vastaa muistioiden laadinnasta, kehittää seurantajärjestelmää, korostaa oppilaiden / opiskelijoiden ja huoltajien yhteistyövelvoitetta. Rehtorin poissaollessa vararehtori hoitaa rehtorin tehtävät.

Kouluterveydenhoitaja: oppilaan / opiskelijan fyysisen ja psyykkisen kasvun sekä kehityksen seuranta ja tukeminen eri luokka-asteiden määräaikaistarkastusten yhteydessä, oppilaan / opiskelijan kannustaminen omasta terveydestä huolehtimiseen, antaa ensiapua sekä ohjaa sairaustapauksissa oikeaan hoitopaikkaan, toimii yhteistyössä koululääkärin, opettajien, koulukuraattorin, oppilashuoltoryhmän, huoltajien ja oppilaiden / opiskelijoiden kanssa eri ikäryhmät ja ajan ilmiöt huomioiden.

Koulukuraattori auttaa oppilasta/opiskelijaa koulunkäyntiin, kaveri- ja perhesuhteisiin, mielialaan, käytöksen haasteisiin ja elämäntilanteiden muutoksiin liittyvissä asioissa. Kuraattori tekee yhteistyötä huoltajien, koulun henkilökunnan ja ulkopuolisten tahojen kanssa, kuten nepsy- ja nuottivalmentajien, perheneuvolan, lastensuojelun ja terveydenhuollon kanssa.

Vastaava kuraattori: Vastaavan kuraattorin pääasiallisena tehtävänä on toimia opiskeluhuollossa sosiaalityön asiantuntijana. Vastaava kuraattori tarjoaa konsultoivaa ja ohjauksellista tukea opiskeluhuollon muille jäsenille sekä osallistuu opiskeluhuollon kehittämiseen.

Koulupsykologi auttaa oppilasta oppimiseen, koulunkäyntiin, ihmissuhteisiin ja vaikeisiin elämäntilanteisiin liittyvissä asioissa, vastaa psykologisista tutkimuksista, keskusteluavun antamisesta, ohjaamisesta ja neuvonnasta, toimii yhteistyössä huoltajien ja koulun työntekijöiden kanssa, tekee tarvittaessa yhteistyötä perheneuvolan, lastensuojelun ja terveydenhuollon kanssa.

2.3 Koulupsykologi ja -kuraattoripalvelut

Kuraattorien ja koulupsykologien työ tulee kohdentaa ensisijaisesti yhteisöllisiin, ehkäiseviin ja terveyttä edistäviin toimenpiteisiin. Kuraattorit ja koulupsykologit osallistuvat sekä ehkäisevien että terveyttä edistävien toimenpiteiden osaamisellaan koulujen opiskeluhuoltoryhmiin ja myötävaikuttavat siten koulujen työskentelyyn kouluviihtyvyyden, turvallisuuden ja terveyden hyväksi. Tunnistamalla opintoihin ja fyysiseen, psyykkiseen tai sosiaaliseen terveyteen liittyvien ongelmien riskitekijät koulutasolla voidaan suunnitella tukitoimia näiden riskien minimoimiseksi.

Kuraattori ja psykologi osallistuvat yhteisöllisen oppilashuoltotyöhön lisäksi yksittäisten lasten tai nuorten asiaa käsitteleviin monialaisiin asiantuntijaryhmiin. Lisäksi he osallistuvat tarpeen mukaan monialaiseen yhteistyöhön lapsen pedagogisen tuen suunnittelussa.

Koulupsykologi antaa neuvontaa ja ohjausta lapsen ja nuoren kehitykseen, kasvatukseen, oppimiseen, pedagogiseen tukeen ja mielenterveyteen liittyvissä asioissa. Lapsi tai nuori voi käydä keskustelemassa asioistaan myös terapeuttien tukikäyntien muodossa. Psykologi voi olla vanhempien ja opettajien tukena etsimässä ratkaisuja lapsen tilanteeseen. Hän voi tehdä mm. oppimiseen ja tunne-elämään liittyviä tutkimuksia ja arviointeja sekä ohjata tarvittaessa jatkotutkimuksiin. Psykologiset selvittelyt eivät ole subjektiivinen oikeus, vaan niitä tehdään koulupsykologin oppilaan tilanteesta ja selvittely- tai muiden tukitoimien tarpeesta tekemän arvion perusteella.

Koulukuraattorin työn tavoitteena on ehkäistä ja poistaa lapsen kehitykseen liittyviä sosiaalisia ja psyykkisiä vaikeuksia sekä edistää oppimista, hyvinvointia ja sosiaalisia valmiuksia. Koulukuraattori voi olla oppilaan tukena esimerkiksi silloin, kun on huolta lapsen koulunkäynnistä, käyttäytymisestä, tunne-elämästä, kaverisuhteista tai perhetilanteeseen liittyvistä asioista. Koulukuraattori voi käydä luottamuksellisia keskusteluja oppilaan kanssa, ja olla mukana oppilaan asioissa osana oppilashuoltoryhmää. Tarvittaessa koulukuraattori ohjaa oppilaan eteenpäin oikeanlaisen tuen saamiseksi.

Asiakkaaksi ohjaaminen

Koulukuraattorin tai koulupsykologin tuki yksittäiselle lapselle käynnistyy oppilaan tai opiskelijan, huoltajan, koulun työntekijän tai lasten ja nuorten kanssa työskentelevän ammattihenkilön yhteydenotolla. Oppilaalla on oikeus hakeutua kuraattorin ja psykologin vastaanotolle ilman, että asiasta keskustellaan huoltajan kanssa. Mikäli yhteydenottajana toimii joku muu kuin oppilas tai opiskelija itse, alakoulussa olevan oppilaan kohdalla pyritään siihen, että ennen tukikäyntiä yhteydenottaja keskustelee ensin huoltajan kanssa kuraattorille tai psykologille ohjaamisesta.

Yksittäisen lapsen oppilashuollollinen tuki voi käynnistyä myös monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisella. Oppilashuollon työntekijä arvioi tuen tarpeen kiireellisyyden. Huoltajan kanssa sovitaan yhdessä asian hoitamisen aikataulusta. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä oppilashuollon palveluja.

- Kuraattorin ja psykologin palveluja on saatava määräajassa eli seitsemän työpäivän sisällä pyynnöstä, kiireellisissä tapauksissa samana tai viimeistään seuraavana työpäivänä.
- Opiskelijalla on oikeus saada välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon.
- Kiireellisinä hoidetaan henkilökohtaiset tai yhteisöä kohtaavat kriisit, jotka edellyttävät koulupsykologin tai koulukuraattorin kriisityön asiantuntijuutta.
- Hyvin akuutissa tilanteessa lapsi voidaan ohjata suoraan terveydenhuoltoon tai erikoissairaanhoidon, sosiaalipäivystykseen tai paikalle voidaan kutsua tarvittaessa poliisi. Kiireellisinä pidettäviä asioita ovat lapsen itsetuhoisuus, psykoottiset oireet, vakavat ahdistusoireet, lähisuhdeväkivalta, seksuaalirikosasiat, vakavat väkivaltatilanteet tai jos lapsi on selvästi vaaraksi itselle tai muille.

3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Opiskeluhuollon monialainen **ohjausryhmä** vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ohjausryhmässä työskentelee sivistysjohtaja, terveys- ja hyvinvointijohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, virkarehtori, oppilaanohjaaja (yk ja lukio), vastaava kouluterveydenhoitaja, koulukuraattorit, esiopetuksen esihenkilö, koulupsykologi(t) mahdollisuuksien mukaan ja nuorisotoimen edustaja sekä huoltajien edustaja.

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat.

Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä on koulukohtainen ryhmä. Se vastaa koulun yhteisöllisestä opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin, turvallisuuden ja terveyden ja ennaltaehkäisevien toimien edistäminen. Ehkäisevä työ käsittää opintojen sekä fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen terveyden ongelmien riskitekijöiden tunnistamisen ja tukitoimien suunnittelun riskien minimoimiseksi.

Yhteisölliseen opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat:

rehtori/vararehtori

erityis(luokan)opettaja(t)

luokanopettajat / aineenopettajat / esiopetuksen opettajat tai osa heistä yksikkökohtaisen päätöksen perusteella

terveydenhoitaja, koulukuraattori, mahdollisuuksien mukaan koulupsykologi

yläkoulussa ja lukiossa opinto-ohjaaja

vanhempien edustaja

oppilas- / opiskelijaedustaja(t)

Ryhmään voidaan kutsua myös sosiaalitoimen edustaja tai muita edustajia.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kutsuu koolle virkarehtori/esiopetuksen esimies, joka myös johtaa ryhmän toimintaa. Lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan yksiköittäin myös yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnitelma.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu vähintään 2-4 kertaa lukuvuodessa. Kokouksista kirjoitetaan muistiot. Ryhmässä käydään läpi yleisesti yksikön kokonaistilannetta ja oppilas- / opiskelijaryhmien hyvinvointia ja mietitään toimintatapoja. Apuna tässä voidaan käyttää esim. huoltajilta, oppilailta / opiskelijoilta sekä sidosryhmiltä saatavaa palautetta. Palautetta voidaan kerätä esim. vanhempainilloista, oppilas- / opiskelijakunnista tai erilaisin kyselyin (mm. kiusaamiskyselyt).

Oppilaiden / opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Ryhmän tulisi miettiä, miten kouluyhteisön yhteenkuuluvuutta, huolenpitoa ja avointa vuorovaikutusta voidaan parantaa. Parhaimmillaan osallisuutta lisäävät toimintatavat ennaltaehkäisevät ongelmia, niiden varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä.

Huoltajat voivat osallistua yhteisölliseen opiskeluhuoltoon myös vanhempainyhdistyksien kautta. Vanhempainyhdistykset tukevat koulutyötä omalta osaltaan ja voivat olla mahdollistamassa esim. välinehankintoja ja retkiä. Vanhempainyhdistyksessä on mukana opettajajäsen, joten tiedonkulku vanhempainyhdistyksestä kouluun ja toisinpäin on sujuvaa.

Oppilaat / opiskelijat pääsevät vaikuttamaan yhteisölliseen opiskeluhuoltoon oppilas- / opiskelijakunnan hallituksen toiminnan kautta ja olemalla läsnä yhteisöllisen oppilashuollon palaverissa.

Yhteisöllisessä opiskeluhuollossa hyödynnetään koulun ulkopuolisia lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä tahoja, kuten poliisia, sosiaali- ja nuorisotoimea ja seurakuntaa. Ohjausryhmässä on mukana sekä sosiaali- että nuorisotoimen edustaja, joten opiskeluhuollollinen yhteistyö on sitäkin kautta säännöllistä ja vaikuttaminen mahdollista.

3.1 Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus

Kouluympäristön terveydellisten olojen tarkastus tehdään joka kolmas vuosi (Terveydenhoitolaki §16). Kouluuyhteisön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden/ opiskelijoiden, kouluterveydenhuollon, terveystarkastajan, työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Kouluterveydenhoitaja vastaa koolle kutsumisesta. Tarkastuksista tehdään pöytäkirja. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava. Rehtoreilla on keskeinen vastuu koko kouluuyhteisöstä ja koulutyön edellytysten järjestämisestä.

Kouluympäristöä kokonaisuutena hoidetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tärkeitä tahoja ovat mm. Tilapalvelut, palo- ja pelastustoimi. Havaitut korjaustarpeet kirjataan sähköiseen järjestelmään, jonka perusteella kiinteistöhoitaja/vahtimestari ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

Syksyisin ja keväisin tekninen toimi ja liikuntatoimi yhteistyössä tarkastavat pihan kiipeilytelineet ja keinut. Muina aikoina välituntivalvojat seuraavat laitteiden turvallisuutta ja ilmoittavat puutteista (vara)rehtorille, ja hän edelleen Tilapalveluihin (ellei ole toisin sovittu).

Oppilaita / opiskelijoita opetetaan opetussuunnitelman laaja-alaisten kokonaisuuksien (erityisesti L3) yhteydessä terveellisten elämäntapojen merkityksestä. Terveydenhoitajan, koululääkärin ja hammashuollon antama terveysneuvonta tukee opetusta.

3.2 Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt ovat osa toimintakulttuuria. Ne ilmentävät yhteisön arvoja ja periaatteita. Niiden avulla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista ja yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Jokainen yksikkö päivittää järjestyssääntönsä vuosittain, ja ne hyväksytään osana lukuvuosisuunnitelmaa. Oppilaille / opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus osallistua järjestyssääntöjen valmisteluun. Järjestyssäännöt ovat yhteisössä nähtävillä, ja ne ovat pysyvänä tiedotteena Wilmassa.

Järjestyssäännöt ovat voimassa ajan, jolloin oppilas / opiskelija osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen toimintaan tai perusopetuslain tai siihen liittyvien säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen toimintaan, esim. retket, kerhot ja leirikoulut (PoL 29§ 6 mom). Järjestyssääntörikkomuksista voi lukea yhtenäiskoulun osalta lisää Kurinpitosuunnitelmasta "Työrauhaa!"

3.3 Poissaolojen seuranta, ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Poissaoloihin puuttumisen malli (päivitetty 5/2023)

Laihian perusopetuksessa on käytössä yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli. Se kuvataan alla ja se on pysyvänä tiedotteena Wilmassa huoltajien ja oppilaiden luettavissa. Poissaolokäytännöt otetaan esille myös vanhempainilloissa. Opettaja muistutetaan poissaolomallista lukuvuoden alkaessa ja uudet opettajat perehdytetään siihen.

Poissaoloihin puuttumisen mallia on päivitetty keväällä 2023. Lukuvuoden 2023-2024 alusta otetaan Wilmassa käyttöön automaattihälytykset poissaolorajojen rikkoutuessa.

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen Laihian perusopetuksessa

Perusopetuslain mukaan oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä myönnetty vapautusta (POL 26§). Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä.

Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle oppilaan poissaolosta mahdollisimman pian ensimmäisen poissaolopäivän aamuna.

Opettajien velvollisuus on kirjata oppilaan poissaolot Wilmaan.

Opetusryhmästä vastuussa oleva luokanopettaja, aineenopettaja tai luokanvalvoja seuraa säännöllisesti oppilaiden poissaoloja ja kiinnittää huomiota poissaolojen mahdolliseen säännönmukaisuuteen: poissaolojen toistumiseen esim. samana

viikonpäivänä, samasta aineesta, saman opettajan tunnilta. Myös poissaolojen merkittävä lisääntyminen lukuvuoden aikana tai poissaolojen pitkittyminen voivat herättää huolta. Luokkatason poissaoloja seurataan koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä.

Poissaolojen puuttumisen tuntirajat ovat 30h, 60h, 80h ja 120h. Näiden täyttyessä luokanopettaja / -valvoja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin. Tarvittaessa hän konsultoi oppilashuoltoa tai kutsuu asiantuntijaryhmän koolle sekä merkitsee toimenpiteen Wilmaan.

Huoltaherättäviin poissaoloihin (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai toistuvia aamumyöhästymisiä) puututaan heti jo ennen ensimmäisen poissaolorajan täyttymistä. Luokanopettaja/-valvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin. Oppilashuoltohenkilöstöä konsultoidaan matalalla kynnyksellä.

Seuraavassa tarkempi ohjeistus poissaolomäärien tuntirajojen mukaisesti:

30 poissaolotuntia

Vastuuhenkilö: luokanopettaja / luokanvalvoja

1. Jos poissaolot ovat ennalta anottuja lomia tai useammasta kokonaisesta, peräkkäisestä, huoltajan selvittämästä sairauspäivästä johtuvia: luokanopettaja / -valvoja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin: selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. Luokanopettaja / -valvoja tekee Wilma-merkinnän "Keskustelu 30h".

2. Jos poissaolot ovat huoltaherättäviä (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä): luokanopettaja / -valvoja tekee oppilaan kanssa kartoituksen oppilaan kanssa poissaolojen syistä (esim. Hyvinvoinnin käsi) ja on yhteydessä huoltajiin (tapaaminen / puhelinkeskustelu).

- Luokanopettaja / -valvoja sopii oppilaan ja huoltajien kanssa seurannasta.
- Opiskeluhoitohenkilöstön (kuraattori / terveydenhoitaja) konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä.
- Tarvittaessa koulukoutsi / terveydenhoitaja / kuraattori ottaa oppilaan keskusteluun.

60 poissaolotuntia

Vastuuhenkilö: luokanopettaja / luokanvalvoja

1. Jos poissaolot ovat ennalta anottuja lomia tai useammasta kokonaisesta, peräkkäisestä, huoltajan selvittämästä sairauspäivästä johtuvia: luokanopettaja /

-valvoja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin; selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. Luokanopettaja / -valvoja tekee Wilma-merkinnän "Keskustelu 60h".

2. Jos poissaolot ovat huoltaherättäviä (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä):

- Luokanopettaja / -valvoja kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän huoltajan suostumuksella.
- Poissaoloihin liittyessä terveydellistä huolta, konsultoidaan kouluterveydenhoitajaa tai ohjataan ottamaan yhteyttä lääkäriin. Sen jälkeen terveydenhoitaja ja / tai koululääkäri kutsutaan tarvittaessa monialaiseen yhteistyöhön oppilaan kokonaistilanteen kartoittamiseksi.
- Tarvittaessa konsultoidaan koulun ulkopuolisia toimijoita tai kutsutaan mukaan monialaiseen asiantuntijaryhmään.
- Monialainen asiantuntijaryhmä sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa.
 - Oppilashuollon työntekijä jatkaa kartoitusta poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta (esim. SRAS-R koulupoissaolokysely) ja tarpeenmukaista työskentelyä perheen kanssa oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi. Muita sopivia kartoituksia ovat: ISAP, koulunkäyntikyvyn arvio (Valteri).
 - Yleisen tuen oppilaalle laaditaan tarvittaessa koulunkäynnin tueksi pedagoginen arvio tehostettuun tukeen siirtämiseksi.
 - Sovitut toimenpiteet, vastuuhenkilö ja seurantalaveri kirjataan oppilashuoltokertomukseen.
- Luokanopettaja / -valvoja merkitsee oppilaan tuntimerkintöihin merkinnän "Asiantuntijaryhmä/huoltajalaveri"
- Sosiaalihuoltolain mukaista yhteydenottoa / lastensuojeluilmoitusta harkittava huolta herättävistä poissaoloista.

80 poissaolotuntia

Vastuuhenkilö: luokanopettaja / luokanvalvoja

1. Jos poissaolot ovat ennalta anottuja lomia tai useammasta kokonaisuudesta, peräkkäisestä, huoltajan selvittämästä sairauspäivästä johtuvia: luokanopettaja / -valvoja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin; selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. Luokanopettaja / -valvoja tekee Wilma-merkinnän "Keskustelu 80h".

2. Katso 60 poissaolotunnin ohjeistuksen kohdalta mikäli poissaolot ovat nyt huolta herättäviä eikä monialainen asiantuntijaryhmä ole vielä kokoontunut. Asiantuntijaryhmän jo aiemmin kokoonnuttua toimi seuraavanlaisesti:

- Monialainen asiantuntijaryhmä jatkaa seurantaan sovitun suunnitelman mukaan. Työskentely oppilaan, perheen ja mahdollisten yhteistyötahojen kanssa jatkuu koulunkäynnin tukemiseksi. Sovitut toimenpiteet, vastuuhenkilö ja seurantapalaveri kirjataan oppilashuoltokertomukseen.
- Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto / lastensuojeluilmoitus tehdään.
- Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen konsultointi.
- Luokanopettaja / -valvoja tekee Wilma-merkinnän "Poissaolot 80 h" ja ilmoittaa rehtorille poissaolojen määrän.

120 poissaolotuntia

Vastuuhenkilö: luokanopettaja / luokanvalvoja ja rehtori

1. Jos poissaolot ovat ennalta anottuja lomina ja / tai useammasta kokonaisuudesta, peräkkäisestä, huoltajan selvittämistä sairauspäivästä johtuvia, luokanopettaja / -valvoja keskustele oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin; selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. Konsultoidaan tarvittaessa terveydenhoitajaa. Luokanopettaja / -valvoja laittaa Wilma-merkinnän "Keskustelu 120h".

2. Katso 60 poissaolotunnin ohjeistuksen kohdalta, mikäli poissaolot ovat nyt huolta herättäviä eikä monialainen asiantuntijaryhmä ole vielä kokoontunut - muuten toimi seuraavanlaisesti:

Luokanopettaja / -valvoja ilmoittaa rehtorille poissaolojen määrän

Rehtori ilmoittaa poissaolomäärän sivistysjohtajalle. Rehtori merkitsee oppilaan tuntimerkintöihin "Tieto sivistysjohtajalle (120 h)".

Sivistysjohtaja lähettää huoltajalle kirjallisen ilmoituksen oppivelvollisuuden laiminlyönnistä sekä palaverikutsun koulun niin pyytäessä. Ilmoitus / kutsu lähetetään tällöin myös tarpeellisille yhteistyötahoille.

Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto / lastensuojeluilmoitus tehdään.

Jos huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttämistä, oppivelvollisen asuinkunta voi tehdä hänestä tutkintapyyntöä poliisille.

Lukion poissaolosäännöt

Ryhmänohjaaja / aineenopettaja

- opiskelijoiden poissaolot merkitään Wilmaan
- jokainen poissaolo on selvitettävä viipymättä Wilma-järjestelmälle tai ryhmänohjaajalle
- poissaolon hyväksyty syy on sairaus tai erillinen lupa

- hyväksyty poissaolo päättöviikolla edellyttää aina terveydenhoitajan tai lääkärin todistusta
- ryhmänohjaaja voi myöntää luvan 1 - 3 päivän, etukäteen anottuun poissaoloon (erillinen lomake)
- ryhmänohjaaja tiedottaa opiskelijoille poissaolojen seurannasta
- ryhmänohjaaja seuraa ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja ja opintojen edistymistä
- aineenopettaja seuraa opiskelijoiden poissaoloja omien opintojaksojen aikana sekä ottaa tarvittaessa yhteyttä opiskelijaan ja ryhmänohjaajaan
- ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä opiskelijaan, jolle on kertymässä selvittämättömiä poissaoloja opintojaksolla
- liiallinen määrä poissaoloja voi johtaa opintojakson keskeyttämiseen tai kurssin arvostelematta jättämiseen
- ryhmänohjaaja ilmoittaa huoltajalle poissaolojen seurauksista, tarvittaessa käynnistetään yksilöllinen opiskeluhuolto

Rehtori

- tiedottaa huoltajille ja opiskelijoille poissaolojen seurannasta
- myöntää luvan yli kolmen päivän mittaisiin poissaoloihin (erillinen lomake)
- ilmoittaa opiskelijalle ja huoltajalle, että opiskelijan katsotaan eronneen lukiosta, mikäli poissaolot ovat jatkuneet pitkän aikaa ja selityksiä niihin ei ole saatu

3.4 Tapaturmien ehkäiseminen ja hoitoon ohjaus

Koulutapaturmalla tarkoitetaan perusopetuksen oppilaille / lukion opiskelijoille koulussa tai kotimatalla sattunutta äkillistä ulkoisen ruumiin vamma aiheuttamaa odottamatonta tapahtumaa. Koulutapaturmina korvataan myös sellaiset vammat, jotka ovat syntyneet opintokäynnillä, opintoretellä, leirikoulussa, ap- / ip-toiminnassa tai välittömällä matkalla niihin, mikäli ne sisältyvät koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

Kouluympäristö pyritään pitämään mahdollisimman turvallisena. Välitunneilla on jatkuva valvonta. Tapaturmia ehkäistään myös rauhallisella ja hallitulla käytöksellä. Mikäli koulutapaturma pääsee sattumaan, oppilasta / opiskelijaa hoidetaan tilanteen mukaisesti koululla, terveyskeskuksessa tai sairaalassa. Sattuneesta tapaturmasta ilmoitetaan heti huoltajalle.

Tilanteessa vastuullisena ollut aikuinen tekee tapaturmasta ilmoituksen Wilmaan, joka lähetetään hoitaneelle taholle tiedoksi. Vakavammista tapaturmista tehdään vakuutusyhtiölle vahinkoilmoitus mahdollista myöhempääkin hoidon tarvetta varten (linkki vahinkoilmoitukseen intrassa). Vahinkoilmoituksesta toimitetaan myös virastolle kopio arkistoitavaksi. Yhtenäiskoulussa on koottu näitä asioita "Vahinko-ohjeita"-nimiseen oppaaseen.

EA-taitoja pyritään pitämään tuoreena niin, että vähintään yhdellä koulun opettajista on voimassa oleva EA1-kortti. Henkilökuntaa kannustetaan osallistumaan joko

kunnan tai muun tahon järjestämiin EA-koulutuksiin. Kunnan intrassa pidetään rekisteriä henkilöstön EA-koulutuksista.

Oppilaita / opiskelijoita ohjataan turvalliseen liikennekäyttäytymiseen, mm. käyttämään pyöräilykypärää. Koulukuljetettavat oppilaat / opiskelijat käyttävät turvavöitä.

3.5 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Oppilaitoksilla tulee olla *päihteidenkäytön ehkäisysuunnitelma* lasten ja nuorten terveellisten elintapojen tukemiseksi, päihteettömän kouluympäristön luomiseksi, koulun päihdesääntöjen ja kurinpitovälineiden vahvistamiseksi ja sellaisten työkalujen tarjoamiseksi, joiden avulla henkilöstö voi hoitaa mahdolliset tilanteet, joissa esiintyy päihteiden käyttöä.

Suunnitelman tarkoituksena on selventää, kuka vastaa mistäkin osa-alueesta, jos koulun toiminnassa tavataan päihteiden käyttöä ja miten näissä tilanteissa toimitaan. Toimintasuunnitelma koskee kaikkia henkilöitä koulussa.

Vuonna 2023 laaditaan yhteinen hyvinvointialueen oppilas- ja opiskeluhuollon osuus päihteidenkäytön ehkäisyyn. Tämän jälkeen myös Laihia laatii oman suunnitelmansa.

Tavoitteena on päihteettömyyden ja terveiden elämäntapojen tukeminen, hyvien mallien antaminen elämään ja asiallinen tiedottaminen päihteiden käytön vakavuudesta. Tavoitteita ovat myös päihteiden käytön aloittamisen lykkääminen ja valmiudet torjua päihteet kokonaan.

Tupakkatuotteiden ja päihteiden vaaroista kerrotaan oppilaille / opiskelijoille ikätason edellyttämällä tavalla. Valistuksessa voidaan tehdä yhteistyö mm. nuorisotoimen kanssa.

Koko Laihian kunta on savuton työ- ja opiskeluympäristö. Sääntö koskee kaikkia koulun alueella liikkuvia, myös aikuisia. Päihteiden käyttö on ehdottomasti kielletty.

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussaan sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa oman tai toisen turvallisuutta tai joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (PoL 29 § 2mom).

Tupakkatuotteiden ja mahdollisten muiden päihteiden käyttöön koulupäivän aikana puututaan välittömästi. Mikäli oppilas / opiskelija pitää näkyvästi hallussaan esim. tupakkatuotteita, ne takavarikoidaan (PoL 36 d §1). Poistetut tupakkatuotteet luovutetaan huoltajalle. Huumausaineet luovutetaan aina poliisille.

Jos oppilas / opiskelija jää kiinni tupakkatuotteiden tai muiden päihteiden hallussapidosta/käytöstä, hänet ohjataan kasvatustalkutteluun rehtorin kanssa ja samalla huoltajiin ollaan yhteydessä. Yli 15-vuotiaiden osalta yhden varoituksen jälkeen tupakkatuotteiden ja päihteiden käytöstä ilmoitetaan poliisille.

Lue lisää opetussuunnitelmasta ”Kasvatustalkuttelu ja kurinpidollisten keinojen käyttö”.

3.6 Koulukuljetukset

Koulukyytiin ovat oikeutettuja ne esiopetuksen ja 1. luokan oppilaat, joiden koulumatka on yli kolme kilometriä. Peruskoulun 2. - 9. luokkalaisille kuljetus järjestetään, mikäli matka on yli viisi kilometriä. Matkan pituuden lisäksi koulukuljetukseen voi olla oikeutettu lääkärintodistuksen perusteella. Kunnan sivuilla olevassa koulukuljetusoppaassa on tarkempia ohjeita ja tietoja mm. odotusajoista ja turvallisuudesta:

https://www.laihia.fi/files/7562/Koulukuljetusopas_2023.pdf

Oppilaille / opiskelijoille kerrotaan turvallisesta liikennekäyttäytymisestä kyydistä odotettaessa ja kyydistä pois astuttaessa.

3.7 Suunnitelma oppilaiden / opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja siihen puuttuminen kuuluvat kaikille koulu yhteisössä työskenteleville. Häiriökäyttäytymiseen puututaan aina ja heti. Koulujen lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan järjestyssääntörikkomuksista seuraavia kurinpitotoimia.

Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, mikä loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijänä voi olla oppilas / opiskelija, koulussa työskentelevä aikuinen tai koulu yhteisön ulkopuolinen henkilö.

Lainsäädännön mukaan opettajalla ja rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää voidaan ehkäistä ja niihin voidaan puuttua mm. seuraavilla tavoilla.

- a) **yhteisön tasolla:** riittävä valvonta ja ohjaus joka tilanteessa, selkeät välituntisäännöt ja yhteiset toimintatavat, järjestyssääntöjen päivitys (oppilas- ja opiskelijakunta mukana) ja kertaus joka syksy, tukioppilas- ja kummitoiminta, yhteisöllisen oppilas- ja opiskelijahuollon ja Sopu-tiimin tuki, koulun

kasvatusaiheiset vanhempainillat, oppilas- / opiskelijakuntatoiminta, verkostoyhteistyö mm. poliisin, nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa

b) **ryhmän tasolla:** ryhmäyttäminen, oppilaiden / opiskelijoiden osallisuuden lisääminen, yhteistoiminnallinen oppiminen, kiusaamiskyselyt, yhteisöllisen oppilas-/ opiskelijahuollon ja Sopus-tiimin tuki, poliisin ja seurakunnan tuki, kuraattoritunnit, luokkakohtaiset vanhempainillat.

c) **yksilön tasolla:** tuki- tai kasvatuskeskustelut sekä uhrin että tekijän kanssa, Sopus-tiimin tuki, koulukuraattori, koulupsykologi, kurinpitörangaistukset, yksilökohtainen oppilas- / opiskelijahuolto, seuranta.

Syksyn 2023 aikana kuvataan suunnitelma väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

3.7.1 Kiusaaminen ja siihen puuttuminen

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista toistuvaa toimintaa, joka voi olla ruumiillista, henkistä tai sanallista toisen loukkaamista ja alistamista. Kiusaamista voi tapahtua ryhmässä tai kahden oppilaan / opiskelijoiden kesken. Kiusaamistilanteissa oppilaat / opiskelijat eivät ole tasavertaisessa suhteessa toisiinsa (vrt. tavalliset riitatilanteet, joissa oppilaat / opiskelijat ovat tasavahvoja). Kiusaamista ei ole myöskään kahden tasaväkisen oppilaan / opiskelijoiden välinen tappelu, eivätkä satunnaiset, milloin kehenkin kohdistuvat hyökkäykset. Kiusaamistilanteissa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa. Huoltajia pyydetään ilmoittamaan opettajille / opiskelijoille, mikäli havaitsevat kiusaamista. Seurakunta ja poliisi tukevat tarvittaessa kiusaamisen vastaista työtä.

Esiopetuksessa on käytössä kiusaamisen vastainen suunnitelma

https://www.laihia.fi/files/4662/Suunnitelma_kunnan_internetsivut_17.11.-19.pdf

sekä opas henkilöstölle:

https://www.laihia.fi/files/4661/Opinnaytetyo_opas_kiusaamisen_vastainen_suunnitelma_pdf.pdf

Useissa perusopetuksen yksiköissä on Sopus-tiimi, joka on Laihian oma sovellus Kiva-ohjelmasta (liite 3). Opettajista koostuva Sopus-tiimi kokoontuu käsittelemään kiusaamis- ja riitatilanteita yksilöllisesti lasten kanssa. Lisäksi opettajilla on käytössään materiaalia oppitunneille, joissa käsitellään kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyviä asioita (esim. Friends-ohjelma). Tämä on kiusaamista ennaltaehkäisevää toimintaa.

Kiusaamistilanteita seurataan koko yhteisönä sekä Sopus-tiimin taholta. Perusopetuksessa tehdään 1-2x/v kiusaamiskysely, jonka avulla kartoitetaan mahdolliset opettajien tietämättömissä olevat kiusaamistapaukset. Tuloksia

käsitellään yhteisöllisessä oppilashuollossa ryhmätasolla ja yksilötilanteita Sopus-tiimissä ja/tai opiskeluhuollon asiantuntijaryhmässä.

Kiusaamisen tunnusmerkit täyttävät tapaukset Sopus-tiimi ottaa työn alle, ellei oman opettajan puhuttelu riitä lopettamaan kiusaamista. Ensin käydään keskustelut jokaisen kiusaamiseen osallistuneen oppilaan kanssa yksitellen aloittaen kiusatusta. Kiusaamisessa mukana olleet tavataan myös ryhmänä. Kun on sovittu, miten he muuttavat käyttäytymistään, sovitaan ns. seurantakeskustelusta. Sekä kiusatun että kiusaamiseen osallistuneiden kanssa tavataan uudelleen ja varmistetaan, että kiusaaminen on loppunut. Keskusteluista tehdään muistiinpanot Sopus-tiimin kansioon valmiille lomakepohjalle.

Huoltajia informoidaan kaikista omaa lasta koskevista tapauksista - oli oppilas / opiskelija sitten uhri tai tekijä. Tarvittaessa rehtori kutsuu huoltajat lapsineen koululle yhteisneuvotteluun selvittämään asiaa. Vakavissa tapauksissa poliisi voidaan pyytää mukaan.

Vakavissa pahoinpitelyissä huoltajia ohjataan käymään lapsensa kanssa terveydenhoitajalla tai lääkärissä tarkistuttamassa vamma ja dokumentoimassa se.

Mikäli oppilasta / opiskelijaa on pahoinpidelty koulupäivän aikana, on huoltajilla oikeus päättää asianomistajana rikosilmoituksen tekemisestä. Vakavissa pahoinpitelyissä myös koulun edustaja ottaa yhteyttä poliisiin, jolloin poliisi päättää asian saattamisesta syyteharkintaan.

3.8 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja suojautumistoimenpiteet ovat yksikkökohtaisia ja perustuvat kunkin yksikön todellisiin vaaratekijöihin. Vaaratekijöiden mukaan on laadittu yksityiskohtainen suunnitelma vaaratilanteiden ehkäisemiseksi, tarvittavista toimenpiteistä ja toteutetuista järjestelyistä. Nämä asiat näkyvät pelastus- ja kriisisuunnitelmassa. Suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään tarpeen mukaan yhteistyössä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa. Suunnitelma on opettajanhuoneessa kaikkien henkilökuntaan kuuluvien saatavilla. Siihen perehdytetään uudet työntekijät. [W Laihian kriisisuunnitelma 2023.docx](#)

Kriisitilanteita ehkäistään noudattamalla yleisiä järjestys- ja turvallisuussäätöjä. Osa kriisien ehkäisyä on turvallisuussuunnitelmien laatiminen. Se laaditaan, kun opettaja lähtee ryhmänsä kanssa lukujärjestyksestä poikkeavasti esim. leirikouluun. Nämäkin pidemmät retket tulee olla kirjattuna lukuvuosisuunnitelmiin.

Arjen turvallisuudesta vastaa yksikössä työskentelevä rehtori / vararehtori / muu esihenkilö.

4 YKSILÖKOHTAISEN OPPILAS- / OPISKELIJAHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaalle / opiskelijalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta / opiskelijaa koskevaa monialaista opiskeluhuoltoa. Sen tavoitteena on seurata ja edistää yksittäisen oppilaan / opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Opiskeluhuollon avulla pyritään turvaamaan varhainen tuki ja ehkäisemään ongelmien syntymistä.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina oppilaan / opiskelijan, ja tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan / opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

4.1 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon ryhmät

Yksilökohtainen opiskeluhuolto koostuu asiantuntijaryhmän tai oppimisen tuen ryhmän palveluista.

Asiantuntijaryhmä koostuu monialaisesta henkilöstöstä, esimerkiksi kuraattorista, sosiaalityöntekijästä, terveydenhoitajasta, lääkäristä, psykologista, erityisopettajasta, luokanopettajasta tai ryhmänohjaajasta. Huoltajat ovat tärkeä osa asiantuntijaryhmää lapsensa asioiden käsittelyssä. Asiantuntijaryhmän avulla ratkotaan monialaista osaamista vaativia asioita.

Asiantuntijaryhmä voi tarvittaessa oppilaan / opiskelijan ja/tai huoltajan luvalla konsultoida kasvatus- ja perheneuvolan, nuorisopalveluiden, aamu- ja iltapäivätoiminnan tai muiden oppilaan / opiskelijan kanssa toimivien tahojen edustajia. Ryhmään osallistuvat vain ne henkilöt, joille asia tehtäviensä puolesta kuuluu.

Asiantuntijaryhmä kokoontuu tarvittaessa. Kokoonkutsujana voi olla kuka tahansa lapsen asioista vastaava henkilö, myös huoltaja. Koska asiantuntijaryhmän kokoaminen edellyttää oppilaan / opiskelijan sekä huoltajan suostumuksen, siksi asiantuntijaryhmän tarpeesta kokoontua tiedotetaan aina huoltajille (esim. Wilma-viesti). Oppilas / opiskelija voi vaikuttaa asiaan ikätasonsa mukaisesti, kuitenkin alle 12-vuotiaiden asioissa vanhemman rooli on merkittävä. Toivottavaa on, että huoltajat osallistuvat ryhmän kokoontumiseen.

Mikäli huoltajat ja oppilas / opiskelija eivät suostu asiantuntijaryhmän kokoontumiseen, ryhmää ei koota. Huoltajat eivät voi kuitenkaan kieltää asiantuntijaryhmän kokoontumisia, mikäli oppilas / opiskelija haluaa tukea. Jos lupia

ei saada oppilaalta / opiskelijalta eikä huoltajilta, mutta huoli on tarpeeksi suuri ja vakava, opettajilla on virkavelvollisuus kääntyä asiassa lastensuojelun puoleen.

“Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoitoon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhoitoon henkilöistöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Asiantuntijaryhmän käsittely kirjataan opiskeluhoitokertomuksiin, jotka tallennetaan sähköisinä tiedostoina kuraattorin/psykologin järjestelmiin ja/tai Wilman sähköiseen arkistoon. (Huom. Wilman muistioidet eivät siirry nivelvaiheissa eteenpäin; tarvitaan paperituloste tai vastuuhenkilön nimeäminen myös seuraavassa vaiheessa.) Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoitoon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi olennaiset tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Opiskeluhoitoon henkilöistö dokumentoi osallistumisensa asiantuntijaryhmän kokouksiin asiakas- tai potilasasiakirjaan. Muistiinpanoja voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

Oppimisen tuen ryhmä on pedagoginen ryhmä, jossa käsitellään oppilaan / opiskelijan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviä haasteita ja arvioidaan oppilashuollon tarvetta. Oppimisen tuen ryhmän kokoontuminen ei edellytä oppilaan / opiskelijan tai huoltajan suostumusta. Ryhmään voi kuulua esimerkiksi erityis(luokan)opettaja, luokanopettaja, aineenopettaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa rehtori tai muu asiantuntija.

Oppimisen tuen ryhmän asiat kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin, kuten oppimissuunnitelmiin, pedagogisiin arvioihin, pedagogisiin selvityksiin ja hojkeihin. Ne laaditaan yhteistyössä huoltajan kanssa. Näin huoltajat pääsevät vaikuttamaan tuen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. (Huoltaja ei voi estää pedagogisen asiakirjan tekemistä.)

Huoltajien kanssa arvioidaan säännöllisesti yksilöllisen oppilas- / opiskelijahuollon tukitoimenpiteiden vaikuttavuutta. Jos oppimisen tuen ryhmä näkee oppilaan / opiskelijan asiassa tarvetta laajempaan oppilas- / opiskelijahuollolliseen käsittelyyn, kootaan monialainen asiantuntijaryhmä.

4.2 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilyttäminen ja käsittely

Asiantuntijaryhmissä käsitellyt asiat kirjataan opiskeluhoitokertomuksiin (liitteenä pohja). Opiskeluhoitokertomukset arkistoidaan joko paperilla tai sähköisinä muistioina. (Wilmassa on käytössä muistio-toiminto.) Myös muut opiskeluhoitotehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta / opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitokertomuksiin.

Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää rekisteriä. Rekisterin vastuuhenkilöt, johtava rehtori ja apulaisrehtorit, päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittävät käyttöoikeudet rekisteriin.

Opiskeluhoitorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassapidettäviä. Salassapidettäviä tietoja ei saa antaa sivulliselle, ellei siihen ole kirjallista lupaa asianomaiselta oppilaalta / opiskelijalta tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksen merkitystä, hänen huoltajaltaan. Tiedon luovuttamiseen oikeuttavat myös eräät lait (Julkisuuslaki 24 § ja Perusopetuslaki 40 §).

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja koulupsykologi kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti kuraattori kirjaa asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

4.3 Henkilötietojen salassapito ja käsittely

”Opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet, 37 §:ssä tarkoitetut henkilöt, kouluterveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit ja opetusharjoittelua suorittavat eivät saa sivullisille ilmaista, mitä he ovat tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan saaneet tietää oppilaiden tai tässä laissa tarkoitetun henkilöstön taikka heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa tai salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään, on oppilaan / opiskelijan oppilas- /opiskelijahuoltotyöhön osallistuvilla oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan / opiskelijan opettajalle ja tämän lain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan / opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

Oppilaan / opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta.

Jos oppilas / opiskelija siirtyy toisen opetuksen järjestäjän tämän lain mukaisesti järjestämään opetukseen tai toimintaan, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan / opiskelijan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä.” (Laki perusopetuslain muuttamisesta 642/2010, 40 §.)

Tietojensaantioikeus

”Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon

palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä.” (Laki perusopetuslain muuttamisesta 642/2010, 41 §.)

Huoltajalla on oikeus saada huollettavaansa liittyviä asiakirjoja pyytämällä niitä jälkeenpäin. Asianosaisella itsellään on tähän tietenkin sama oikeus. Asiakirjapyynnön voi jättää kirjallisesti Laihian kunnan sivuilla. Sivistysjohtaja käsittelee pyynnön ja vie prosessia eteenpäin.

4.4 Yhteistyö kouluterveydenhuollon kanssa laajoissa terveystarkastuksissa

Kouluterveydenhuolto peruskoululaisille

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen terveystarkastus, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä.

Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Laaja terveystarkastus tehdään 1., 5. ja 8. luokalla. Tarkastuksen tekevät terveydenhoitaja ja koululääkäri. Tarkastukseen kutsutaan oppilaan / opiskelijan lisäksi hänen huoltajansa. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja oppimista. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvointia. Huoltajan kirjallisella suostumuksella laajaan terveystarkastukseen sisällytetään opettajan arvio oppilaan selviämisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Kouluterveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolta voidaan ohjata myös kuraattorin ja koulupsykologin vastaanotoille.

Sairaanhoito kuuluu kouluterveydenhuollon työhön vain osittain. Koulupäivän aikana sattuneet tapaturmat hoidetaan. Kouluterveydenhoitajien vastaanotoilla on saatavilla rajoitetusti materiaaleja, ja perushoidosta voidaan huolehtia.

Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltä askarruttavista asioista. Lisäkäynneillä voidaan perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä.

Jos opettaja / luokanvalvoja on huolissaan oppilaan poissaoloista, on hyvä tiedottaa asiasta myös terveydenhoitajaa, joka voi ottaa asian esille terveystarkastuksessa.

Opiskeluterveydenhuolto lukiolaisille

Lukion 1.vuoden opiskelijoille tehdään määräaikainen terveystarkastus ja tarkastukset ajoittuvat niiden osalta kevätlukukaudelle. Lukion 2. ja 3. vuoden

opiskelijoille tulee kutsuja terveydenhoitajalle harkitummin, esimerkiksi kontrolleihin. Kaikki 2. vuoden opiskelijat kutsutaan lakisääteiseen lääkärintarkastukseen.

4.5 Suun terveydenhuolto

Suun terveystarkastuksissa selvitetään suun terveydentila, sen kehitys ja hoidon tarve ja tehdään tarvittaessa henkilökohtainen terveystarkastus.

Oppilaan suun määräaikaistarkastuksen tekee hammaslääkäri, suuhygienisti tai täydennyskoulutuksen saanut hammashoitaja. Oppilaiden suun terveystarkastuksiin sisältyy aina myös hammaslääkärin tutkimuksia, jotka kohdennetaan tarpeen mukaan. Lisäksi tehdään tarvittaessa erikoisalakohtaisia suun tutkimuksia.

Lapselle, jolla on erityinen riski sairastua suusairauksiin, on järjestettävä tehostettu ehkäisevä suun terveydenhuolto ja yksilöllisesti määritellyt terveystarkastukset.

Suun terveydenhuolto on osa kouluterveydenhuoltoa

Suun terveydenhuolto on osa kouluterveydenhuoltoa, mikä tulee huomioida koulujen opetussuunnitelmissa ja kouluterveydenhuollon suunnitelmissa.

Suun terveydenhuollon tehtävänä on tukea lasta ja hänen perhettään suun ja hampaiden terveyden edistämiseksi ja ylläpidossa, sairauksien välttämiseksi sekä terveiden elintapojen omaksumiseksi.

Suun terveystarkastuksia järjestetään koko ikäluokan kattavina määräaikaistarkastuksina sekä yksilölliseen tarpeeseen perustuvina terveystarkastuksina. Pohjanmaan hyvinvointialueen suun terveydenhuollossa koululaiset kutsutaan määräaikaistarkastukseen 1., 3., 5. ja 8. luokalla sekä tarvittaessa useammin, mikäli oppilaalla on erityisiä riskitekijöitä. Koululaisten hammashoito järjestetään osana suun terveydenhuollon toimintaa alueen hammashoitoloissa. Sitä toteuttavat hammaslääkärit, hammashoitajat ja suuhygienistit.

Koulun ja kouluterveydenhuollon ja sen osana suun terveydenhuollon yhteistyötä tarvitaan esimerkiksi tupakan ja muiden päihteiden käytön ehkäisyssä. Yleissairauksia sairastavien, erityisopetuksessa olevien, vieraista kulttuureista tulleiden sekä pelkävien oppilaiden neuvonnassa ja hoidossa tarvitaan moniammatillista yhteistyötä. Sitä tarvitaan myös, jos suun terveydenhuollossa herää epäily koululaisen hoidon laiminlyönnistä tai kaltoinkohtelusta.

Kuljetukset suun terveydenhuoltoon

Lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljetuksesta määräaikaistarkastuksiin. Lapsen kuljettamisesta koituvista kustannuksista on huoltajien mahdollisuus hakea korvausta hyvinvointialueelta terveydenhuoltolain § 16 mukaisesti.

Suunterveydenhuollon ennaltaehkäisevät- sekä jatkohoitokäynnit toteutetaan yksilöllisen suunnitelman ja hoidon tarpeen mukaisesti. Huoltaja vastaa lapsen kuljetuksesta käynneille. Huoltajalla on mahdollisuus hakea matkakorvausta KELA:sta.

4.6 Oppilaan / opiskelijan erityisruokavalion järjestäminen koulussa

Hyvinvointialue antaa lääkärintodistuksen vain sellaisesta allergiasta, jossa lapsella on riski saada anafylaktinen sokki ja jota varten on määrätty ensiapulääke tai muusta **voimakkaasta** allergisesta reaktiosta sekä keliakiasta. Lievistä allergisista oireista tai uskonnollisista/kulttuurisista syistä johtuvasta erityisruokavaliosta ei anneta lääkärintodistusta julkisessa terveydenhuollossa. Laktoosi-intoleranssi katsotaan tässä yhteydessä lieväksi vaivaksi.

4.7 Oppilaan / opiskelijan sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen järjestäminen

Lääkehoitosuunnitelma

Tämä suunnitelma on tehty yhteistyössä perusopetuksen ja kouluterveydenhuollon kesken. Tätä suunnitelmaa noudatetaan Laihian esiopetuksessa, perusopetuksessa, lukiossa sekä koulujen aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Suunnitelman ajan tasalla pitämisestä vastaavat yksiköt konsultoiden tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Tämän lääkehoitosuunnitelman perustana on käytetty THL:n julkaisua "Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa" (<https://www.julkari.fi/handle/10024/129969>). Oppaan luvussa 6 käsitellään varhaiskasvatuksessa ja kouluissa tapahtuvaa lääkehoitoa.

Lääkehoitoa koskevia suunnitelmia on kaksi:

1. yleinen lääkehoitosuunnitelma, joka sisältää lääkehoitoon liittyvät yleiset toimintamallit ja
2. henkilökohtainen lääkehoidon toteutussuunnitelma.

1. Yleinen lääkehoitosuunnitelma

Lääkehoitoon liittyvät toimijat ja vastuut

On olennaista, että oppilaan kanssa toimivat henkilöt saavat tiedot oppilaan sairaudesta ja sen vaatimista toimenpiteistä huoltajien, erikoissairaanhoidon, tai kouluterveydenhuollon kautta.

Huoltajat

Kun koulussa on oppilas, joka tarvitsee säännöllistä lääkehoitoa, huoltajien on huolehdittava siitä, että lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä terveydenhuollon ja/tai koulun henkilöstön kanssa. Huoltaja vastaa siitä, että lääkehoidon tarve ja kaikki lääkehoidon kannalta tarvittava ajantasainen tieto on yksikön käytettävissä. Huoltaja vastaa myös lääkkeen toimittamisesta ja tiedon siirtämisestä kouluun. Kaikki oppilaan lääkehoitoon osallistuvat tahot toimivat yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilas

Oppilas osallistuu lääkehoidon toteutukseen oman kehitystasonsa mukaisesti.

Yksikön johtaja

Yksikön johtaja (päiväkodin johtaja, rehtori) vastaa oppilaan lääkehoidon toteutussuunnitelman laatimisesta ja ”jalkauttamisesta” oman yksikkönsä toimintaan. Johdon on huolehdittava siitä, että henkilökunta on saanut tarpeenmukaisen perehdytyksen ja mahdollisen lisäkoulutuksen oppilaan lääkehoitoon. Lisäksi yksikön johtaja huolehtii, että henkilökohtaisten lääkehoidon toteutussuunnitelmien tietoja käsitellään salassapitosäännösten mukaisesti. Yksikön johtaja on vastuussa perusopetuslain 41 §:n mukaisesta välttämättömän tiedon siirtämisestä.

Terveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto tai oppilasta hoitava terveydenhuollon yksikkö vastaavat osaltaan siitä, että henkilökohtaisen lääkehoidon toteutussuunnitelman laatimisen tarve tulee esiopetuksen, koulun tai aamu- ja iltapäivähoitopaikan tietoon. Jos esimerkiksi terveystarkastuksessa tulee esiin lääkityksen tarve, sovitaan yhdessä huoltajan kanssa tiedon siirrosta ja henkilökohtaisen lääkehoidon toteutussuunnitelman tekemisestä. Kouluterveydenhuolto tai oppilasta hoitava terveydenhuollon yksikkö (esim. erikoissairaanhoido) vastaavat lääkehoidon toteuttamisen vaatimasta osaamisen varmistamisesta ja lääkehoitoluvan myöntämisestä.

Suostumuksensa antanut lääkkeen antaja

Lääkehoitosuunnitelmassa suostumuksensa antanut lääkkeen antaja vastaa siitä, että hän toimii tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Jokainen yksikön työntekijä vastaa hätätilanteessa ensiaputoimenpiteistä.

Lääkehoidon toteuttaminen

Terveysalalle kouluttamattomalla työntekijällä ei ole velvoitetta lääkehoidon toteuttamiseen. Esimerkiksi opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista. Yksikön johtajan tehtävä on kuitenkin työtehtävien

organisoimisella ja rekrytoinneilla vastattava siitä, että oppilaan henkilökohtainen lääkehoidon toteutussuunnitelma toteutuu.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilö voi toteuttaa lääkärin oppilaalle määräämää, luonnollista tietä annettavaa (esim. suun kautta) tai ihon alle pistettävää (esim. insuliini) lääkehoitoa. Tällöin toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä oppilaan henkilökohtaisessa suunnitelmassa sovittuihin asioihin. Lisäksi tarvitaan lääkärin antama lupa, kun kyseessä on muu kuin luonnollista tietä annettava lääke. Sovittaviin asioihin kuuluvat lääkityksen toteuttaja sekä tämän varahenkilö ja heidän tarvitsemansa perehdytys, erityistilanteisiin varautuminen, ensiapukäytännöt sekä työnjako ja vastuut koulun toimijoiden, huoltajien ja oppilaan kesken. Asioista tehdään kirjallinen suunnitelma (lääkehoitosuunnitelmalomake).

Silloin kun lääkitseminen on työnantajan hyväksymää toimintaa, siihen liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin. Potilasvahinkovakuutus koskee vain terveydenhuollon ammattihenkilön toimintaa.

Ihon alle tai lihakseen pistettävän lääkityksen antamiseksi tarvitaan koulutus. Koulutuksen antaa ja osaamisen varmistaa terveydenhuollon ammattilainen. Lääkehoitoluvan myöntää koululääkäri (lääkehoitolupalomake).

Yksiköissä toteutettava lääkehoito

Esiopetus ja luokat 1-6

Lääkkeitä ei pidä koskaan antaa ilman vanhempien suostumusta. Suostumus saadaan ottamalla yhteys vanhempiin, jos lapsella on päänsärkyä tai muuta tilapäistä kipua. Epäselvissä ja pitkittyneissä kivuissa tulee aina ottaa yhteys huoltajaan. Ellei koulu saa yhteyttä vanhempiin, ei lääkettä anneta. Jos kipu on voimakasta, huoltajan tulee hakea lapsi koulusta ja hakeutua hoitoon. Jos terveydenhoitaja on paikalla, oppilas ohjataan aina ensisijaisesti kouluterveydenhuoltoon.

Jos koulun henkilöstö saa lukuvuoden aikana tiedon oppilaan sairaudesta, opettaja tai rehtori ja kouluterveydenhoitaja laativat yhdessä vanhempien kanssa lääkehoitosuunnitelman. Tämän jälkeen terveydenhoitaja järjestää riittävän perehdytyksen kaikille kyseistä oppilasta hoitaville työntekijöille. Terveydenhoitaja näyttää, miten ensiapulääkettä annetaan ja täyttää luettelon henkilöistä, jotka ovat osallistuneet perehdytykseen ja saavat siten antaa ensiapu lääkettä. Luetteloa hyväksytyistä henkilöistä, jotka voivat antaa ensiapulääkettä, sekä yksilöllistä suunnitelmaa tulee säilyttää paikassa, joka on kaikkien asianosaisten tiedossa. Lääkehoitosuunnitelmaan tulee sisällyttää riittävä määrä varahenkilöitä.

Koulussa kaikki lääkkeet on säilytettävä lukitussa tilassa, ja kokemus on osoittanut, että kun oppilaan omaa lääkettä säilytetään oppilaan repussa, se on aina oppilaan mukana. Mahdollisessa akuuttitilanteessa ei siis tarvitse lähteä hakemaan lääkettä, ja tämä käytäntö minimoi sekaannusten riskin; esimerkiksi mistä löytää lääkekaapin avaimen, tai että lääke sekoittuu jonkun toisen ensiapulääkkeeseen,

jos usealla oppilaalla on samanlaista lääkettä. Ensiapu lääkkeen käytön perehdytys tulee toistaa tarpeen mukaan sekä aina, kun paikalla on uusi sijainen. Luokanopettajan, luokanvalvojan, rehtorin tai muun nimetyn henkilön on annettava sijaisille tiedot oppilaiden sairauksista ja mahdollisista ensiapulääkkeistä. Sijaisten perehdytyksen järjestää terveydenhoitaja, ja sen vuoksi hänelle on annettava tieto uusista työntekijöistä.

Insuliinihoitoista diabetesta sairastavilla oppilailla on oma lääkehoitosuunnitelma ja nimetty vastuuhenkilö koulussa, ja tarvittaessa sairaalan kuntoutusohjaaja tekee seurantakäyntejä. Myös terveydenhoitaja tulee kutsua näihin tapaamisiin koulussa, mutta hän ei ole vastuussa oppilaan hoidosta. Terveystenhoitaja voi tarvittaessa avustaa tarjoamalla lisämateriaalia tai tukea.

Myös iltapäivätoiminnan työntekijöille tulee ilmoittaa ensiapulääkkeistä ja heidät tulee kutsua mukaan aina, kun henkilöstö saa esikoulujen ja luokkien 1-3 oppilaita koskevaa perehdytystä.

Lääkkeet luokalla 7-9

Oppilaiden tulee pitää mukanaan omia särkylääkkeitä, jos vaivoja esiintyy usein. Jos oppilaalla ei ole mukana omia lääkkeitä, hän voi tarvittaessa ottaa yhteyden kouluterveydenhuoltoon koulupäivän aikana, ja lääkkeiden tarpeen ollessa toistuva sen syy selvitetään aina.

Kaikilla oppilailla, joilla on jokin sairaus ja jotka ovat yhdessä huoltajiensa kanssa antaneet suostumuksensa tiedon antamiseen koululle, on koululaukussa mukana myös mahdolliset omat ensiapulääkkeet (esim. EpiPen, astmalääkkeet tai epilepsialääke). Opettajille tiedotetaan aina ennen koulun alkua näiden oppilaiden ensiapulääkkeistä. Kaikille ensiapulääkettä käyttävää oppilasta hoitaville työntekijöille tulee antaa tarkat ohjeet ja perehdytys. Tästä perehdytystilaisuudesta huolehtii kouluterveydenhuolto ja sitä koordinoi etukäteen koulun rehtori tai muu nimetty henkilö, joka tietää, ketkä ovat asianomaisen oppilaan opettajia ja mahdollisia avustajia.

Jos tarvitaan sijaisia tai jos luokanvalvoja vaihtuu luokalla, jolla on ensiapulääkkeitä käyttäviä oppilaita, tulee luokanvalvojan/rehtorin yhteisvastuussa välittää sijaiselle etukäteen tiedot näistä ensiapulääkkeistä käyttävistä oppilaista. Näissä tapauksissa voidaan ottaa yhteys terveydenhuoltoon riittävän tiedon/perehdytyksen saamiseksi.

Lääkkeet toisella asteella

Noudatetaan samoja ohjeita kuin 7-9 luokkalaisten osalta, kunnes opiskelija täyttää 18 vuotta. Silloin huoltajat eivät enää osallistu opiskelijan hoitoon, ellei opiskelija itse ole niin halunnut ja ilmoittanut asiasta koululle. Opiskelijat, joilla on tarvittaessa ensiapulääkettä vaativia sairauksia, ilmoittavat asiasta oppilaitokselle samalla tavoin kuin yläkoulussa ja henkilöstölle tiedotetaan asiasta ennen opintojen alkua. Opiskelijat huolehtivat itse tarvittaessa otettavista lääkkeistään ja ensiapulääkkeistään. Oppilaitos päättää itse, pidetäänkö opiskelijoiden saatavilla tarvittaessa otettavia lääkkeitä vai ohjataan heidät aina opiskeluterveydenhuoltoon.

Esi- ja perusopetuksessa, lukiossa sekä ja aamu- ja iltapäivätoiminnassa annetaan lääkkeitä vain oppilaan henkilökohtaisen lääkehoidon toteutussuunnitelman mukaan.

Läkehoidon toteutussuunnitelma laaditaan oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Esimerkiksi koululainen osaa usein itse ottaa lääkkeensä ja tällöin henkilökunnan tehtävänä on antaa huoltajan toimittama lääkeannos tai valvoa, että lääke tulee otetuksi ja seurata lapsen tilannetta.

Yksiköissä sovitaan seuraavista lääkehoidon käytännöistä:

- äkillisen hätätilanteen toimintamalli
- menettelytavat toimintaympäristön ulkopuolella tapahtuvassa toiminnassa esim. retket, leirikoulut, liikuntatunnit
- henkilökohtaisen lääkehoidon toteutussuunnitelman laatiminen
- lääkkeen antamiseen liittyvä perehdytys

2. Oppilaan henkilökohtainen lääkehoidon toteutussuunnitelma

Henkilökohtaisen lääkehoidon tarpeen on arvioinut ja suunnitellut oppilasta hoitava taho, jota voidaan tarvittaessa käyttää asiantuntijana. Läkehoidon suunnitelma tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa pohditaan oppilaan lääkehoidon ja terveydentilan seurannan tarpeet ja millä laajuudella ja toimenpiteillä näihin tarpeisiin pystytään vastaamaan.

Oppilaan lääkehoidon suunnitelma laaditaan seuraavissa tilanteissa:

- oppilaan tiedetään tarvitsevan välitöntä lääkehoitoa tietyissä tilanteissa (esim. anafylaktisen sokin vaara, kouristukset)
- oppilaalla on pitkäaikaissairaus, johon hän tarvitsee ulkopuolisen antamaa lääkehoitoa päivähoito- tai koulupäivän aikana tai aamu- ja iltapäivätoiminnassa
- oppilaalla on sairaus, jonka lääkehoidon vaikutuksia on seurattava päivän aikana.

Henkilökohtaisen lääkehoidon toteutussuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä vastaa yksikön johtaja yhdessä terveydenhuollon kanssa. Se, joka saa tiedon lääkityksen tarpeesta, kutsuu koolle oppilaan lääkehoidon toteutussuunnitelman laatimiseksi oppilaan huoltajat, oppilaan kanssa koulussa työskentelevät henkilöt sekä oppilasta hoitavan terveydenhuollon tahon. Myös oppilas itse voi osallistua kehitystasonsa mukaisesti.

Huoltajat tuovat lääkkeet kouluun annostusohjeineen alkuperäispakkauksessa sekä toimittavat selkeät, yksinkertaiset ohjeet lääkeannoksista ja muista tarvittavista toimenpiteistä (esim. ravitsemusohjeet) sekä niiden mahdollisista vaikutuksista hoitoon. Lääkettä voidaan antaa lääkkeen määrääjän (reseptilääke) tai terveydenhuollon ammattilaisen (itsehoitolääke) ohjeen mukaisesti.

Henkilökohtaisen lääkehoidon toteutussuunnitelma koskee myös koulun ulkopuolista opetusta, kuten leirikoulua. Jos henkilökohtaista lääkehoidon toteutussuunnitelmaa ei ole ja tulee esim. kipu- tai kuumelääkkeen tarve, ollaan yhteydessä huoltajaan.

Suunnitelman säilyttäminen ja päivittäminen

Oppilaan henkilökohtainen lääkehoidon toteutussuunnitelman säilyttämisestä vastaa kouluterveydenhuolto. Suunnitelma on pyydettyä saatavilla. Suunnitelman laatimisen yhteydessä kerrotaan huoltajille, missä suunnitelmaa säilytetään. Lisäksi tieto lääkehoidon toteutussuunnitelman olemassaolosta tulee olla sijaisia varten esim. heille toimitettavan ohjeen yhteydessä.

Henkilökohtainen lääkehoidon toteutussuunnitelma päivitetään kolmen vuoden välein. Kouluterveydenhuolto vastaa päivytysprosessin aloittamisesta. Suunnitelma päivitetään myös aina, kun lääkehoidossa tapahtuu muutoksia.

Suunnitelma päivitetään oppilaan siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta kotikunnan lukioon. Huoltaja vastaa tiedonsiirrosta nivelvaiheissa. Vain voimassa olevat suunnitelmat pidetään arkistossa.

Henkilökohtaisen lääkehoidon toteutussuunnitelman sisältö (lääkehoitosuunnitelmalomake)

Henkilökohtaiseen lääkehoidon toteutussuunnitelmaan kirjataan:

- mistä sairaudesta tai oireesta on kyse
- mitä lääkehoitoa tarvitaan ja milloin
- keiden on tarpeen tietää tästä suunnitelmasta
- missä lääke säilytetään, milloin lääke on vastaanotettu ja mikä on viimeinen käyttöpäivämäärä
- annostus ja lääkkeen antotapa
- kuka lääkkeen antaa ja kuka/ketkä ovat varahenkilöitä
- perehdytys, kirjallinen lupa
- mitä muita toimenpiteitä kuin lääkkeen antamista tilanne saattaa edellyttää, kuten
 - ensiapu
 - ambulanssin kutsuminen
 - ilmoittaminen huoltajille
 - mitä oireita seurataan
 - muita lääkkeen antamiseen liittyviä toimenpiteitä (esim. verensokerin mittaaminen)
- erityistilanteisiin varautuminen, kuten retket, leirikoulut, liikuntatunnit, sovitun lääkkeenantajan poissaolo
- vastuut oppilaan, huoltajien sekä koulun toimijoiden kesken
- milloin lääkkeen antamisesta informoidaan kouluterveydenhuoltoa tai huoltajia
- lääkkeen tai käytetyn välineen hävittäminen
- suunnitelman laatimiseen osallistujat
- suunnitelman säilytyspaikka, seuraavan päivityksen (viimeistään) ajankohta ja koollekutsuja

Yleisimmät lääkehoitoa vaativat tilanteet

Anafylaksia

Ampiaisen ja mehiläisen pistot sekä ruoka-aineet (esim. maito, pähkinät, kala, kiivi-hedelmä) voivat aiheuttaa äkillisiä allergiaoireita, jotka tavallisesti asettuvat itsestään. Voimakkaat ja nopeasti pahenevat reaktiot voivat kuitenkin uhata henkeä, ja potilas tarvitsee välittömästi yleensä reiden lihakseen (ei ihon alle) pistettävää adrenaliinia, jotta uhkaava sokki vältetään. Tilan tunnistaa voimakkaasta ihoreaktiosta, kasvojen punoituksesta, pulssin tihentymisestä ja huonovointisuudesta. Hengitys saattaa vinkua ja kiihtyä, ääni käheytyy ja tuntuu vatsakipuja.

Jos tiedetään lapsella olevan vaara saada anafylaktinen reaktio

- lapsen kanssa toimiville annetaan ohjaus, miten menetellään anafylaksiatilanteessa
- terveydenhoitaja (esim. kouluterveydenhoitaja, lapsen neuvolaterveydenhoitaja) näyttää Anafylaksia-videon ja opastaa henkilökunnan anafylaksian hoitoon käytettävän adrenaliinia sisältävän kynän käyttöön.

Diabetes

Diabeetikkolapsen hoito on yksilöllistä. Diabeteksen hoidosta vastaa erikoissairaanhoido. Hoitava taho suunnittelee huoltajien kanssa ja yhteistyössä lapsen varhaiskasvatuksen, koulun, neuvolan ja kouluterveydenhuollon kanssa diabeteksen hoidon edellyttämät toimenpiteet ja huomioitavat seikat varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Lasten kuntoutusohjaaja tai diabeteshoitaja on yleensä yhdyshenkilönä.

Erikoissairaanhoido huolehtii yleensä tarvittavan lääkehoidon ohjauksen antamisesta sekä osaamisen varmistamisesta yhteistyössä huoltajien ja tarvittaessa neuvolatoiminnan tai kouluterveydenhuollon kanssa. Erikoissairaanhoido huolehtii lääkehoidon toteuttamiseen liittyvän luvan antamisesta.

Henkilökuntaa varten yksiköissä tulee olla asiaan kuuluvat Diabetesliiton julkaisut: Diabetes leikki-ikäisellä – opas päivähoitoon, Diabetes kouluikäisellä - opas kouluille.

Lasten kuumeouristukset

Kuumeouristuksia esiintyy arviolta viidellä lapsella sadasta, tavallisimmin 1–2 vuoden iässä. Vaikka kuumeouristus muistuttaa epileptistä kohtausta, kyseessä ei ole epilepsia. Kuumeouristuskohtaus ennaltaehkäistään tai hoidetaan oppilaan lääkehoidon toteutussuunnitelman mukaisella lääkityksellä.

Epilepsia

Oppilaan epilepsian hoidosta vastaa erikoissairaanhoido, joka yhdessä huoltajien kanssa arvioi varhaiskasvatuksessa ja koulussa tarvittavat toimenpiteet ja valmiudet. Oppilaalle laadittavassa henkilökohtaisessa lääkehoidon toteutussuunnitelmassa huomioidaan mahdollisesti tarvittava kouristuskohtauksen välitön hoito.

4.8 Yhteistyö tehostetussa ja erityisen tuessa

Tehostetun ja erityisen tuen aikana monialainen asiantuntijaryhmä tekee tiivistä yhteistyötä oppilaan huoltajien ja oppilaan hyvinvoinnista huolehtivien yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyö edellyttää aina oppilaan ja/tai huoltajan kirjallista suostumusta.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on oikeus luovuttaa ilman suostumusta opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja opettajille ja rehtoreille. (PoL 40§, LL 32§)

4.9 Yhteistyö ja oppilashuolto sairaalaopetuksen yhteydessä

Sairaalakoulujakso on määräaikainen ja siksi sairaalakoulun oppilaat pysyvät aina oman koulun oppilaina. Tiivis pedagoginen ja oppilashuollollinen yhteistyö oppilaan oman koulun kanssa on edellytyksenä oppilaan onnistuneelle paluulle takaisin omaan kouluun osastojakson tai avohoidollisen nivel- tai tukijakson jälkeen. Mahdolliset erikoissairaanhoidon järjestämät näihin verrattavat palvelut eivät ole oppilashuollon palveluja.

Sairaalakoulujakson aikana oppilaan kouluterveydenhuollon palvelut sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut toteutuvat sairaalakoulussa. Sairaalakoulun oppilashuoltohenkilöstö toimii tarvittaessa yhteistyössä oppilaan oman koulun oppilashuoltohenkilöstön tai oppilaan asioissa kootun monialaisen asiantuntijaryhmän edustajien kanssa.

Sairaalakoulu voi järjestää verkostotapaamisia, joihin oppilaan oman koulun edustajat voivat osallistua.

4.10 Osastohoidossa olevien oppilaiden yksilökohtainen oppilashuolto

Osastojakson aikana oppilaan kouluterveydenhuollon palvelut sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut toteutuvat tarvittaessa oppilaan omassa koulussa. Sairaalakoulun oppilashuoltohenkilöstö toimii tarvittaessa yhteistyössä oppilaan oman koulun oppilashuoltohenkilöstön tai oppilaan asioissa kootun monialaisen asiantuntijaryhmän edustajien kanssa.

Erikoissairaanhoido voi kutsua hoitoneuvotteluihin oppilaan koulun opetushenkilöstöä ja mahdollisesti oppilashuollon edustajan/edustajia. Nämä neuvottelut eivät ole oppilashuollollisia asiantuntijaryhmiä, mutta ne antavat tukea omassa koulussa toteutettavalle oppilashuoltotyölle.

4.11 Yhteistyö erikoissairaanhoidon yhteydessä

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikunta sopivat yhdessä opetuksen järjestämisestä oppilaalle kuultuaan ensin oppilasta, tämän huoltajaa, oppilaan opetuksen järjestäjää sekä oppilaan oppilashuollosta vastaavia henkilöitä. (PoL 4a§). Opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun sairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa moniammatillisessa yhteistyössä sopia ja järjestää siirtymisen kannalta välttämätön tuki opetuksen järjestämiseksi oppilaan siirtyessä opetukseen ja takaisin.

4.12 Opiskeluhuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetuksen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaalle, joka on erotettu määräajaksi tai jolta on evätty opetus jäljellä olevan oppitunnin tai työpäivän ajaksi, tulee opetuksen järjestäjän järjestää tarvittava oppilashuolto. (PoL 36§).

Evättäessä oppilaalta oikeus opetukseen loppupäiväksi, oppilas odottaa koululla, kunnes huoltaja tulee hänet noutamaan. Oppilaan huoltajalle ilmoitetaan mahdollisimman nopeasti mahdollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin. Tuki toteutetaan tapauskohtaisesti oppilaan suostumuksella.

Mikäli oppilas erotetaan koulusta määräajaksi, kokoontuu asiantuntija pohtimaan oppilaan tukemista, suunnittelemaan tukitoimia kouluun paluun yhteyteen sekä arvioimaan koulun ulkopuolisen asiantuntija-avun tarvetta. Oppimisen tuen ryhmässä laaditaan erotetulle oppilaalle henkilökohtainen suunnitelma opetuksesta.

Lisää kurinpitotoimista voi lukea Laihian yhtenäiskoulun kurinpitosuunnitelmasta "Työrauhaa!".

4.13 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Esi- ja perusopetuksessa vieraillee viikoittain puhe- ja toimintaterapeutteja. Luokanopettajat/-valvojat ja erityis(luokan)opettajat tekevät yhteistyötä heidän kanssaan oppilaan asioissa.

Etsivä nuorisotyö on 15-29-vuotiaille tarkoitettua kohdennettua nuorisotyötä, joka auttaa yksilöllisesti nuorta saavuttamaan tavoitteet nuoren tarvitsemassa tilanteessa. Etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista, maksutonta ja luottamuksellista. Laihialla työskentelee kaksi (1,5 htv) etsivää nuorisotyöntekijää, joista toisen painopistealueena on alle 18-vuotiaiden kanssa tehtävä kouluyhteistyö 9. vuosiluokasta eteenpäin. Toisen nuorisotyöntekijän työalueena ovat 19-29-vuotiaat

nuoret. Opettaja tai opiskeluhuollon työntekijä voi ottaa suoraan yhteyttä etsivään nuorisotyöntekijään.

Laihian seurakunta, nuoriso-, liikunta ja kirjastotoimi, poliisi, lastensuojelu, perhetyö ovat mukana tukemassa koulun ja vanhempien kasvatustyötä.

Jos oppilas on sijoitettu Laihialle muusta kunnasta ja käy koulua Laihialla, lapsen asioista vastaa sijoittajakunnan sosiaalityöntekijä.

4.14 Yhteistyö lastensuojelun kanssa

Lasten ja perheiden sosiaalipalvelujen tavoitteena on edistää ja ylläpitää lasten, nuorten ja perheiden toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut koostuvat sosiaalihuoltolain mukaisesta lapsi- ja perhesosiaalityöstä sekä lastensuojelulain mukaisesta lastensuojelun sosiaalityöstä. Sosiaalihuollon ja lastensuojelun kautta saatavia tukitoimia perheelle ovat mm perhetyö, tehostettu perhetyö, ammatillinen tukihenkilötyö sekä lapsiperheiden kotipalvelu. Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymän lapsi- ja perhesosiaalityöntekijää, lastensuojelun sosiaalityöntekijää sekä perhetyöntekijöitä voi konsultoida lapsen asiassa hyvin matalalla kynnyksellä (yhteystiedot liitteessä 2).

Ilmoitusvelvollisuus: Lastensuojelulain 25 §:ssä säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia niitä viranomaisia, jotka työssään toimivat lasten, nuorten ja perheiden parissa. Jokainen koulun henkilökuntaan kuuluva on siis velvollinen salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Rikoslaisissa on säädetty virkavelvollisuuden laiminlyönnistä, ja säännöstöä sovelletaan myös ilmoituksen tekemättä jättämistapauksissa.

Edellä 25 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa salassapitosäännösten estämättä myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa tehtynä sosiaalihuoltolain 35 §:n mukaisena yhteydenottona tuen tarpeen arvioimiseksi edellyttäen, että yhteydenotto tehdään viipymättä ja yhteydenoton yhteydessä 25 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollinen henkilö ilmoittaa yhteydenottoon johtaneet syyt.

Lisäksi lastensuojelulain 25 §:ssä tarkoitetuilla henkilöillä, joilla on velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapsen kohdistunutta rikoslain (39/1889) 20 luvussa rangaistavaksi säädettyä seksuaalirikosta tai sellaista rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksen rangaistavaksi säädettyä tekoa, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi: Yhdessä oppilaan tai huoltajan kanssa on mahdollista ottaa yhteyttä sosiaalitoimeen tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteydenotto johtaa sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioon, jossa kartoitetaan lapsen ja perheen tuen tarpeet. Arviointivaihe ja siihen mahdollisesti sisältyvä lastensuojelutarpeen selvitysvaihe ei ole vielä lastensuojelun asiakkuutta. On mahdollista, että myös tukitoimet löytyvät sosiaalihuollon lapsi- ja perhepalvelujen puolelta, jolloin tuen saaminen ei edellytä lastensuojeluasiakkuutta. Yhteydenoton tehnyt henkilö voidaan pyytää mukaan selvitysprosessiin.

Lastensuojeluilmoitus: Lastensuojeluilmoitus voidaan tehdä ilman lapsen/huoltajan suostumusta. Painotetaan kuitenkin aina yhteistyötä lapsen/huoltajan kanssa. Hyvään toimintatapaan kuuluu kertoa ilmoituksen tekemisestä lapselle/huoltajalle, mikäli siitä ei arvion mukaan aiheudu vaaraa lapselle. Lapselle, jota ilmoitus koskee, tehdään palvelutarpeenarvio, joka sisältää lastensuojelutarpeen selvityksen. Ilmoituksen tehnyt henkilö tai muita lapsen esim. opetukseen tai varhaiskasvatukseen osallistuvia henkilöitä voidaan kutsua mukaan selvitysprosessiin. Mikäli tehdään ilmoitus poliisille, lapsen/huoltajan kanssa ei keskustella ilman poliisin lupaa. Ilmoitusvelvollisuudesta, yhteydenotosta sosiaalihuoltoon sekä lastensuojeluilmoituksen tekemisestä lisätietoa liitteessä 3.

5 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Opiskeluhooltosuunnitelmaa toteutetaan näiden kirjattujen tavoitteiden mukaan. Kirjattujen asioiden toteutumisesta vastaavat virkarehtrit. Asiaa tarkastellaan uudestaan yhtenäiskoulun purkamisen yhteydessä.

Oppilas- ja opiskeluhoollon ohjausryhmä seuraa tämän opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista. Suunnitelman toteuttaminen ja seuranta on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Ohjausryhmä organisoii vuosittain yksiköittäin oppilashuollon arviointikyselyyn.

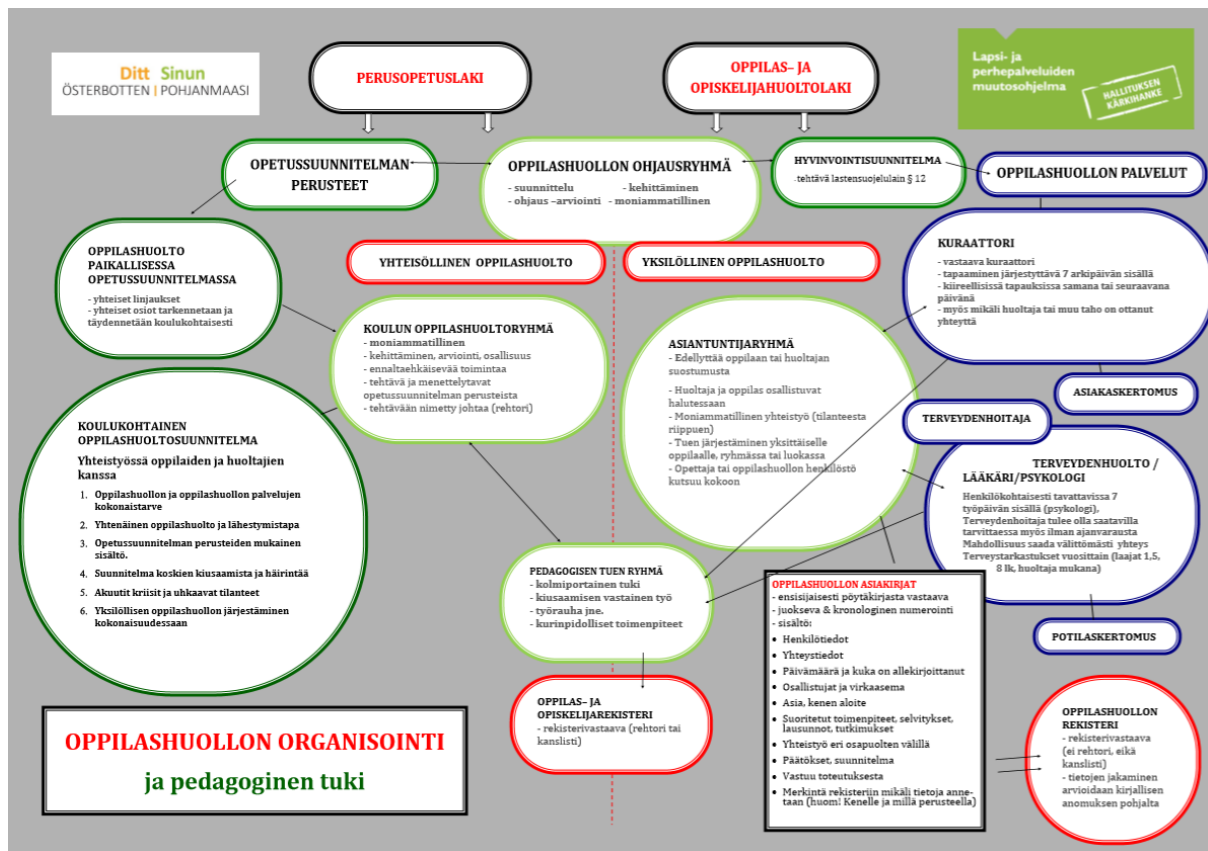
Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä koulutoimen, sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhooltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoollon omavalvonnan toteutumisesta.

Opiskeluhooltopalveluiden hyvän laadun edellytyksiä voidaan pohtia esimerkiksi seuraavien kriteerien valossa:

- * oppilashuollon toiminta ja käytänteet, vuorovaikutus koulun opetushenkilöstön kanssa
- * palveluiden resursointi / saatavuus
- * työn hallinnollinen organisointi / esimiestyö
- * palveluista tiedottaminen
- * työtilat ja työvälineet
- * täydennyskoulutus ja työnohjaus.

Opiskeluhooltosuunnitelma tarkastetaan lukuvuosittain. Sen päivittämisestä vastaa opiskeluhoollon ohjausryhmä.

Opiskeluhuollon kenttä ja pedagoginen tuki

HUOLI LAPSESTA, MITÄ TEHDÄÄN?

KONSULTAATION MUODOSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ LAPSEN SUOJELUSSA

-Lastensuojelusta ja perhetyöstä voi hyvin matalalla kynnyksellä kysyä neuvoa lapsen tilanteeseen, yleensä ilmaisematta lapsen henkilöllisyyttä, yleensä puhelimitse, kertaluontoisesti tai toistuvasti.

-Konsultaatiossa vastuu lapsesta säilyy konsultoivalla taholla.

YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON TUEN TARPEEN ARVIOIMISEKSI

-Yhteydenotto tehdään, kun havaitsee huolen, esim. huoli perheen jaksamisesta, taloudellisesta tilanteesta, asumisesta, lasten kasvatuksesta, hyvinvoinnista... Eli lapsesta tai aikuisesta, ”jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen (Shl35§)”.

-Velvollisia yhteydenoton tekemiseen ovat mm terveydenhuollon ammattilaiset sekä sosiaalitoimen, opetustoimen, lasten päivähoidon ja poliisin palveluksessa olevat henkilöt.

-Yhteydenottoon on olemassa lomake kunnan sivulla, voi tehdä puhelimitse mutta yleensä pyydetään lisäksi myös kirjallisena. Ilmoituslomake kunnan verkkosivuilla:

https://www.laihia.fi/files/4501/Ilmoitus_sosiaalihuollon_tuen_tarpeen_arvioimiseksi.pdf

-Tehdään yleensä yhdessä lapsen/huoltajan kanssa, vaatii suostumuksen. Mikäli lapsi/huoltaja ei suostu, voidaan tehdä lastensuojeluilmoitus ilman suostumusta. Painotetaan kuitenkin aina yhteistyötä lapsen/huoltajan kanssa -> pohja yhteistyölle, luottamus.

-Henkilölle, jota yhteydenotto koskee, tehdään palvelutarpeen arvio, ilmoituksen tehnyt henkilö voidaan pyytää mukaan selvitysprosessiin.

LASTENSUOJELUILMOITUS

-Lastensuojeluilmoitus tehdään, kun havaitsee/saa tietää/epäilee sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen henki/terveys/hyvinvointi vaarantuu; esim. lapsen tarpeiden laiminlyönti tai heitteillejättö, lapseen kohdistuva rikos, lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmat, lapsen oma päihteiden käyttö, mielenterveysongelma, rikokset, itsetuhoisuus, muu lapsen kehitystä vaarantava olosuhde.

-Velvollisia ilmoituksen tekemiseen ovat mm. terveydenhuollon ammattilaiset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat.

-Ilmoitukseen olemassa lomake kunnan sivulla, voi tehdä puhelimitse mutta yleensä pyydetään lisäksi myös kirjallinen ilmoitus.
https://www.laihia.fi/files/269/Lastensuojeluilmoitus_ilmoitusosa.pdf

-Lastensuojeluilmoitus voidaan tehdä ilman lapsen/huoltajan suostumusta. Painotetaan kuitenkin aina yhteistyötä lapsen/huoltajan kanssa -> pohja yhteistyölle, luottamus.

-Lapselle, jota ilmoitus koskee, tehdään palvelutarpeenarvio/lastensuojelutarpeen selvitys, ilmoituksen tehnyt henkilö tai muita lapsen esim. opetukseen tai varhaiskasvatukseen osallistuvia henkilöitä voidaan kutsua mukaan selvitysprosessiin.

- !!!! Mikäli havaitaan tai saadaan tietää lapsen pahoinpitelystä ja/tai seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai niiden epäilyistä/uhasta: konsultoidaan / tehdään ilmoitus poliisille sekä lisäksi lastensuojeluilmoitus. Vanhempien kanssa ei keskustella, ennen kuin poliisi ohjeistaa milloin ja miten!!!!

HUOMIOITAVAA YHTEYDENOTTOJEN JA ILMOITUSTEN TEKEMISESTÄ

- Yhteydenoton tai ilmoituksen on velvollinen tekemään se henkilö, joka on huolen havainnut. Yhteydenoton tai ilmoituksen tekemistä EI voi delegoida esimerkiksi tiimille, esimiehelle tai kuraattorille.

- Yhteydenoton tai ilmoituksen tekemistä ei myöskään voi viivästyttää tai jättää tekemättä sillä perusteella, että arvioi jonkun muun tahon jo tehneen samasta asiasta ilmoituksen.

- Tieto siitä, että lapsella on jo olemassa oleva asiakkuus lastensuojeluun tai perhetyöhön, EI poista ilmoitusvelvollisuutta.

- Yhteydenoton ja ilmoituksen sisältöön kannattaa kiinnittää huomiota, ja kertoa esimerkiksi jos lapsi on erityisen tuen piirissä ja mitä tukitoimia on jo olemassa/kokeiltu.

[Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymä on aloittanut toimintansa 1. tammikuuta 2022.](#)

POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN KUNTAYHTYMÄ / LAIHIAN SOSIAALIOSASTO / LAPSI- JA PERHESOSIAALITYÖ, LASTENSUOJELU

KÄYNTIOSOITE: Lapsi- ja perhesosiaalityö , Vöyrinkatu 46 , 65100 Vaasa

PUHELUT

Puhelinaika arkisin klo 8 – 12 (ohjaus,neuvonta, ilmoitusten/yhteydenottojen vastaanotto/Laihia) puh. **06 218 1417**

Kiireellisissä tilanteissa soita Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystykseen (auki kaikki päivät ympäri vuorokauden) puh. 06 218 9555

Tietoa lastensuojeluilmoituksesta sekä yhteydenotosta sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi, sekä lomakkeet ilmoituksen/yhteydenoton tekemiseen, löydät sivulta [Sosiaalipalvelut - Pohjanmaan hyvinvointialue](#)

LASTENSUOJELUILMOITUKSET SEKÄ LAPSIA KOSKEVAT YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON TUENTARPEEN ARVIOIMISEKSI

lähetetään postissa osoitteeseen:

Lapsi- ja perhesosiaalityö
Palvelutarpeen arviointi
Vöyrinkatu 46
65100 Vaasa